

دانشگاه خاتم النبیین (ص)

معاونت علمی

بازنگری لایحه آزادی‌های اکادمیک

۱۴۰۱

مقدمه

آزادی اکادمیک از مهم‌ترین الزامات و ارزش‌های بنیادین نهادهای تحصیلات عالی به حساب می‌آید. در پرتو آزادی اکادمیک اعضای جامعه علمی (اعم از کادر علمی و محصلان) با خاطر آسوده و آرام به پژوهش، تولید علم و ابراز نظر پرداخته و بدین ترتیب رشد و شکوفای در قلمرو دانش و کشف مجهولات فراهم می‌گردد. جامعه‌ای که دانشمندانش نتوانند آزادانه اظهار نظر نموده و نظریات دگران را مورد نقادی قرار دهد بهره‌ای از توسعه و بالندگی علمی نبرده و شالوده‌های از هم‌پذیری درک مشترک از شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی شکل نخواهد گرفت. بدون تردید جامعه‌ای سیر ترقی، رفاه و توسعه را می‌پیماید که نخبه‌گان و تحصیل‌کردگانش بتواند آزادانه و بدون هراس از پیگرد، نتایج و بازخورد تحقیقات علمی خود را بیان و نشر نمایند، با توجه به ضرورت آزادی‌های اکادمیک و به منظور حمایت از کادر علمی و دانشجویان پوهنتون خاتم النبیین (ص) در سال ۱۳۹۶ لایحه آزادی‌های اکادمیک تدوین و در سال ۱۴۰۱ براساس لایحه وزارت تحصیلات عالی بازنگری گردید.

ماده ۱: مبنای آزادی اکادمیک

این لایحه بر مبنای بند ۱۱ ماده سوم قانون تحصیلات عالی ملکی، اصول اخلاقی و پرنسپ‌های پذیرفته شده ملی و بین‌المللی و ماده هشتم اساسنامه دانشگاه تدوین شده است.

ماده ۲. تعریف آزادی اکادمیک

آزادی اکادمیک یکی از انواع آزادی‌های شناخته شده و مفهوم گسترده ای دارد که مطابق قوانین و شریعت مقدس اسلام ابراز و رعایت گردد. در بند ۱۱ ماده سوم قانون تحصیلات عالی ملکی آزادی اکادمیک این گونه تعریف شده است: «آزادی اکادمیک؛ اراییه آزادانه نظریات علمی بر مبنای روش‌ها و معیارهای علمی پذیرفته شده می‌باشد.» به عبارت دیگر کلیه فعالیت‌های مربوط به تولید علم و دانش از نظر روشی و محتوایی و اراییه یافته‌های تحقیق در چارچوب قانون و شرع آزادانه صورت بگیرد.

ماده ۳: اهداف

هدف از تدوین لایحه آزادی‌های اکادمیک تامین موارد ذیل است.

۱. رشد و ارتقای تولید دانش در دانشگاه
۲. نهادینه سازی تحقیقات دانش بنیان
۳. حمایت از خلاقیت ها و دستاوردهای علمی استادان، محصلان و مدیران
۴. تقویت بنیه علمی و قدرت استدلال علمی محصلان
۵. تقویت فرهنگ مشارکت و دگر پذیری علمی

ماده ۴: ساحه و ابعاد آزادی اکادمیک

۱. آزادی تحقیق و انتشار یافته‌های آن از سوی کادر علمی
۲. آزادی اظهار نظر محصلان در کلاس درس
۳. آزادی اظهار نظر مسولین دانشگاه
۴. آزادی بیان در داخل و خارج از دانشگاه (البته در چارچوب قانون و شریعت)

ماده ۵: مصادیق آزادی آکادمیک استادان

۱. آزادی در شیوه تدریس و امور آموزشی با رعایت معیارهای پذیرفته شده علمی و قانونی،
۲. آزادی در بیان حقایق و واقعیت های دریافت شده از تحقیقات با در نظر داشت ارزش های اسلامی و ملی،
۳. آزادی در اعطای نمره، کسرکردن و یا اضافه کردن با در نظر داشت لوایح و مقررات،
۴. برقراری ارتباط آزادانه با نهادها و سازمان های آکادمیک ملی و بین المللی،
۵. آزادی در انتخاب برنامه های درسی و آموزشی با در نظر گرفتن کاریکولم تائید شده و مفردات درسی.
۶. آزادی در نقد قوانین، نظریات علمی و آثار چاپ شده،
۷. آزادی طرح ایده ها و پرسش های جدید با رعایت اصول اخلاقی و ارزش های اسلامی و ملی،
۸. داشتن آزادی نقد و به چالش کشیدن ساختار های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی مطابق به قوانین و طرز العمل های وزارت تحصیلات عالی،
۹. آزادی اشتراک در اجتماعات علمی مانند کنفرانس ها، سمینارها، ورکشاپ ها و غیره،
۱۰. آزادی اشتراک در انجمن ها و کمیته ها،
۱۱. سایر آزادی هایی که با قوانین، لوایح، مقررات و طرز العمل ها مغایرت نداشته باشد.

ماده ۶: مصادیق آزادی های دانشجویان

۱. آزادی در انتخاب استاد و پرسش و پاسخ،
۲. آزادی در انتخاب رشته و گزینش برنامه های درسی مطابق به لایحه کزیدت،
۳. آزادی در انتخاب موضوع تحقیق پایانی و پایان نامه ها، با رعایت ارزش های اسلامی و ملی،
۴. آزادی اشتراک در شوراهای دانشجویی،
۵. آزادی انتقاد از عملکرد استادان، مسولین و مدیران اجرایی دانشگاه،

۶. حق اشتراک و عضویت نماینده دانشجویان در کمیته نظم و دسپلین.

۷. آزادی در بیان نتایج تحقیق،

۸. آزادی اشتراک در ارزیابی‌های مختلف اساتید و سایر کارمندان دانشگاه،

۹. آزادی تجدید نظر در نمره‌های امتحان نهایی مطابق به لوایح امتحانات،

۱۰. آزادی دسترسی مساویانه به تمام امکانات و تسهیلات دانشگاهی که برای دانشجویان فراهم شده است،

۱۱. آزادی ابراز نظر در پلان استراتژیک و سایر برنامه‌های دانشگاه.

ماده ۷: مصادیق آزادی‌های آکادمیک برای دانشگاه

۱. آزادی در مورد وضع لوایح و مقررات مورد نیاز،

۲. آزادی در تطبیق قوانین و پیگیری تخلفات،

۳. آزادی در انتخاب سیاست‌های آموزشی، پژوهشی و تربیتی دانشگاه،

۴. آزادی در انتخاب استاد، محصل و کارمند با رعایت اصول و مقررات،

۵. آزادی در برقراری روابط علمی با سایر نهادهای داخلی و بین‌المللی.

ماده ۸: لایحه آزادی‌های آکادمیک در هشت ماده در تاریخ ۱۴۰۱/۹/۲۴ جلسه ۱۴۰۱۵ شورای علمی دانشگاه

مورد بازنگری قرار گرفت و تایید شد که پس از منظوری ریاست دانشگاه قابل تطبیق است.

منظوری ریاست دانشگاه